

lom örömét a hibázatásnál, hasonlóan a szabadulás örömét a büntudatkeltésnél. Mindent elfogadott, ami emberi, ami gyenge és töredékes, de mindent elutasított, ami uralkodói, hatalmi és királyi. Jeruzsálemi bevonulásával szinte gúnyt

üzött a hatalom megszállottaiból, a királyokból és uralkodókból, mert úgy akart közöttünk lenni, mint szolgáló, akinek diadalmenetét egy számár vezetői (Mt 20,28; Mk 10,44).

Az egyház számára mindenkor nyitott a kérdés: Mi marad a szolgáló

Jézusból a Krisztus-királyság nélkül? Elég nekünk ez a diadalmenet?!

Sulyok Gábor

„Ez az ország mindannyiunké”

Erőszakmentes küzdelem Kongóban

A fiatal kongói jogász, *Luc Nkulula* a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén lévő Kivu-tó partján ül, és énekelni kezd, egy Malaika című szerelmes dalt. Néhány másodperc után félbeszakítja, és megmagyarázza: „Bizonyos időszakban igen híres volt ez a dal, de mi megváltoztattuk. Nem egy nőnek, hanem a hazának énekelünk: Szeretlek, Kongó! Semmit sem kínálhatok neked, de mindent meg fogok tenni érted.” „Mi”, ez a kongói *Lucha* mozgalom aktivistáit jelenti. „Lutte pour la changement”, magyarul „Harc a változásért” (*luchacongo.org*). Nkulula még egyszer belekezd, a szuahéli nyelvű megváltoztatott szöveggel. A 32 éves férfi karcsú, tekintete éber, olykor gúnyos. Mindazonáltal komolyan gondolja Kongónak szóló szerelmi vallomását – mindenek ellenére, mondhatnánk. „A kongói állam még soha semmit nem fizetett meg nekem, soha nem tett nekem szívességet.”

Nkulula és a többi aktivista csüggedés nélkül harcol a kongói társadalmi és politikai változásokért. Hagyják, hogy letartóztassák, és olyan börtönökben tartásuk fogva őket, amelyekben az átlagos fogolyok éjjel még ülni sincs elég helye. „Miért teszik ezt?” Ez a kérdés töprengésre készteti a jogászt, aki maga is több hetet töltött már börtönben. „Talán azért, mert nem akarjuk, hogy a jövő nemzedékeknek ugyanazt kelljen végigcsinálniuk, mint nekünk”, mondja aztán.

Hónapok óta sűrűsödnek a tiltakozások, mivel a 2011 óta kormányzó *Joseph Kabila* elnök minden eszközzel megpróbál hatalmon maradni. Mandátuma decemberben lejárt, és legkésőbb 2016 novemberének végén választásokat kellett volna tartani. Az alkotmány szerint nem indulhat harmadszor is. De gyorsan világossá vált, hogy a kormány elhalasztja a választásokat. Azóta fokozódik az erőszak.

A tiltakozások a hatalmas ország egyre nagyobb részét ragadják meg. Közép-Kazai tartományban kiéleződik a helyzet. Az ENSZ becslése szerint ez év (2017) kezdete óta csaknem 500 embert öltek a Kongói Demokratikus Köztársaságban. És több mit egy millió embert üztek el.

Békésen az elnyomás ellen

Az elmúlt hetekben az ENSZ legalább ötven tömegsirt fedezett föl, de a kormány megakadályozza, hogy kivizsgálják a mögöttük lévő bűncselekményeket. Az ENSZ emberjogi képviselői kongói „katonai elemeket” vádolnak a tömegsírok létrehozásával. Még nagyobb számot nevez meg a katolikus egyház. Eszerint az elmúlt nyolc hónapban 3.400 embert öltek meg, és több mint nyolcvan tömegsirt fedeztek föl. Az ENSZ szerint napirenden van az emberi jogok megsértése. E bűncselekmények kétharmadát állami biztonsági szervek követik el, csak egyharmadát lázadók és milíciák.

Az emberi jogok e megsértései ellen harcolnak a *Lucha*-mozgalom aktivistái – de kizárólag békés eszközökkel. A fegyveres harc végül is csak növelte a népesség nyomorúságát, mondják. A viszonyokra tekintettel álmódosásnak tűnik az ő víziójuk: „Tényleg szívesen megélném, hogy igazságszolgáltatásunk egy napon valóban igazságot szolgáltat azoknak, akik alá vannak vetve neki”, mondja Nkulula. „És valamikor szeretném látni, hogy méltósággal bánnak a kongóiakkal.”

Ehelyett nincs sem vízük, sem áramuk, még akkor sem, ha megfizetik a hálózatra csatlakozást. „Aki ténylegesen vizet és áramot akar, annak még meg kell kennie az állami víz- és elektromos művek ügynökeit. Ez azonban esztelen és fáradtságos dolog.”

A tiszta ivóvízért folytatott 2012-es gomai kampány volt a Luc-

ha első akciója, főként fiatal egyetemista nők mozgalmaként. Tüntetésekkel, ülöztrájkokkal, tájékoztató rendezvényekkel vagy az új médiumokon keresztül tiltakoztak mindaz ellen, amit szociális vagy politikai visszasságnak éreztek. A minden háztartás számára biztosított vízvezeték mellett a *Lucha* például autózható utakat, az alkotmány által szavatolt, ingyenes általános iskolai oktatást és más szociális jogokat követel, továbbá munkát és távlatokat az emberek számára; tavaly óta a Kabila elnök alkotmányellenesen meghosszabbított hivatali idejével szembeni ellenállás áll előtérben.

Sok *Lucha*-tag már többször is volt börtönben a küzdelemben való részvétele miatt. Például a 23 éves *Rebecca Kavugho*, akit március végén az amerikai „A női bátorságért Nemzetközi Díj”-jal tüntettek ki; őt is többször letartóztatták már.

Kavugho pszichológiát hallgat a gomai egyetemen, és éppen vizsgára készül. Fehér pólója a zöld *Lucha*-felirattal a jelenlegi légkörben könnyen riadóztathatja a biztonsági erőket, de ő nem zavartatja magát ettől. 2016 februári őrizetbe vételéről beszél. Eppen azon voltak, hogy előkészítsenek egy tüntetést a következő napra, és éjjel transzparenseket festettek, mondja. Hajnali négy órakor megérkezett a titkosrendőrség, és elvitte a hat aktivista nőt. Néhány nappal őrizetbe vételük után egy bíróság mind a hatukat két év börtönre ítélte, mondván, hogy nyilvános engedetlenségre próbáltak felbujtani. Fél év múltán Kabila elnök megkegyelmezett Kavughónak és küzdőtársainak. De a *Lucha*-tagok vonakodtak elhagyni a börtönt, mert azt mondták, hogy a megkegyelmezés ismét csak azt mutatja, milyen önkényesen bánnak Kongóban az igazságossággal. Végül fél év múltán rendőri erővel dobták ki őket a börtönből.

De legerősebb ellenfelük még csak nem is Kabila elnök, hanem a beletörődés. Sok kongói ember nem hiszi, hogy változtatni tud valamit a viszonyokon. A Lucha-tagok ezt másképp látják: „Nem akarjuk elfe-

lejteni, hogy ez az ország mindannyiunké”, mondja *Serge Kambale* orvos. „Ahelyett, hogy mindennap azon sopánkodnánk, hogy X vagy Y áldozatai vagyunk, cselekedni akarunk. Mi magunk vagyunk felelősek

személyes sorsunkért, és egy kicsit befolyásolni tudjuk országunk jövőjét is.”

Bettina Rühl

Forrás: Publik-Forum, 2017/05

A férfi, aki megakadályozta a III. világháborút

1983-at írtunk, a hidegháború éppen a csúcspontjához közeledett. A szovjetek a hetvenes évek óta több mint 400 darab SS-20-as típusú (gúnynevén „Európa rettenete”) rakétát állítottak hadrendbe. E modern rakéták kétharmada Nyugat-Európára irányult, olyan célpontokra, mint London, Párizs, Bonn. Minden rakéta kb. 1 megatonna robbanóerővel bírt, ami ötvenszere-se az 1945-ben a japán Nagaszakira ledobott amerikai „Fat Man” („Kövér férfi”) atombombáénak.

Jóllehet katonai rangja is volt, **Sztaniszlav Petrov** civil ember, mérnök volt. „A világ örülhet, hogy azon az éjszakán én voltam a parancsnok, nem pedig egy fásult katona”, mondja ma Petrov [„ma” = 2010-ben – *A szerk.*]. Egy katona talán másképp döntött volna, szigorúan az előírások szerint, valószínűleg tévesen. Petrov viszont bízott a megérzésében.

Azután, hogy az amerikaiak elsőként helyeztek üzembe korai riasztórendszert, a szovjetek lázasan dolgoztak azon, hogy behozzák lemaradásukat. A Szerpuhov-15 fedőnevű bázison 1972-től nőttek a magasba az „Oko” antennái. Petrov kezdettől részt vett a munkában. Tőle származtak a számítógépes programok, és az új rendszer használati kézikönyve is. Petrov mindig erről a foglalkozásról álmódott: „Nagyon boldog voltam, amikor megtudtam, hogy a kozmoszsal lesz dolgom.”

De azon a szeptember 26-án, 1983-ban, az álom lidérces álom-má változott. Röviddel éjfél előtt felbőgtek a szirénák, és a Petrov előtt lévő, 30 méteres képernyőn piros betűkkel villant föl: START. A rendszer amerikai bázisról indított atomrakéta kilövését regisztrálta. A Kozmosz 1382 nevű kémhold az apokalipszis kezdetét adta hírül. 25 perc maradt a becsapódásig, valahol Oroszország területén.

A Szerpuhov-15 ellenőrzőközpontban 200 munkatárs szeme meredt Petrov ezredesre.

Petrov azonban megőrizte nyugalmát. Fölkelt pultjától, hogy minden alárendeltje láthassa. Most igazán nem volt szüksége pánikra. Ezt ordította: „Leülni! Tovább dolgozni!” Ebben a pillanatban Petrov nem

gondolt sem egy nukleáris konfliktus több száz milliárdnyi lehetséges áldozatára, sem a családjára. Egy teáskanálra gondolt. „Senki sem kanalizál ki apránként egy vizesvödört”, mondta csöndesen; „az USA sosem indítana egyedülálló rakétát a Szovjetunió ellen”. Egy nukleáris támadás rakéták százainak egyidejű pusztítóerejével következne be, így tanulta. „De ebben a pillanatban természetesen nem voltam biztos a dolgomban, 50-50 százalékos esélyt adtam”, emlékezik vissza.

Ezután fölhívta az előljáróját. „Téves riasztás”, jelentette Petrov. A vonal sercegett. „Megértettem.” Amikor Petrov letette a telefont, ismét megszólaltak a szirénák: a Kozmosz 1382 a második rakéta indulását jelezte, és kevéssel később további három rakéta közeledését.

Szerpuhov-15 műszerei kifogás-talanul működtek, nem jeleztek semmilyen hibát. Petrov bizalmatlan volt az óriási számítógépek iránt, amelyek halkán búgtak 16 szekrényben; azt gondolta: „Mi okosabbak vagyunk a számítógépeknél. Mi alkottuk őket.”

„A világ sosem volt közelebb az atomháború általi megsemmisüléshez, mint ezen az éjszakán”, mondja *Bruce Blair*, amerikai leszerelési szakértő, ma a *World Security Institute* főnöke. „A legfelső szovjet vezetés, ha támadásról tájékoztatták volna, és percekkel belül kellett volna határozatot hoznia, a megtörtént támadás mellett döntött volna.” *Andropov*, aki akkor már betegágyáról kormányzott, alighanem megnyomta volna a „piros gombot” – és ezzel kiváltotta volna az amerikaiak tényleges atomcsapását. De hála Sztaniszlav Petrovnak, ez nem következett be. A radarrendszerek néhány perc múltán igazolták döntését. Téves riasztás volt. Feltehetően az történt, hogy egy ritka felhőalakzat által visszavert napsugár becsapta a szovjet jelzőrendszert: a Kozmosz 1382 rakéta indulásként értelmezte a felvillanásokat.

„A férfi, aki megmentette a világot” – így nevezték a tengerentúli újságok Petrovot. Ő azonban azt mondja: „Higgyék el nekem, nem vagyok hős. Csak a munkámat végeztem.” Így látja ő. Mindenki más tudja: Megmentette a világot az atomháború poklától.

Sztaniszlav Petrov 2017. május 19-én halt meg.

Forrás: Betendes Gottes Volk, 2018/4 (a Spiegel online 2010. április 21-i cikke alapján; németül sok anyag található erről az interneten, valamint különböző nyelveken rövid interjúk Petrovval)